



Prof. dr iur. dr h.c. Павле Николић

Почасни председник Светског удружења за уставно право
УДК 342.4(497.11)“200“(049.3)

Прилог питању доношења новог Устава Србије - Прекид континуитета: да или не?-

Србија се после **Петог октобра 2000. године** нашла на раскршћу своје историје и судбине. Од тог раскршћа су водила само два пута један пут је водио ка свеколиком васкрсу заснованом на потпуном и дефинитивном прекиду континуитета са Милошевићевим и Брозовим ауторитарним режимима, и други пут, одржавајући континуитет са овим режимима, је пут тешких оптерећења из прошлости, пут пун неизвесности, па и бесперспективности. Објективно гледано, дилеме нема нити може да буде само прекид континуитета је пут који Србија може и мора да изабере, али она на тај пут још није ступила. Извесне мере и покушаји који су протеклих неколико година учињени могли су да значе само наговештај некаквих промена, али нису могли да утемеље пут истинског, радикалног преокрета. После Петооктобарских догађаја прекид континуитета и правни основ радикалног преокрета и васкрса Србије је могао и морао да буде нови Устав нови по својој садржини и нови по начину свог доношења.

Доношење новог Устава Србије претпоставља, по природи ствари, укидање Устава Србије од 1990 године, правног темеља ауторитарног режима који се оформио и развио у периоду који је уследио.

Устав Србије од 1990 године је донет од стране једностраначке Скупштине (Скупштине Социјалистичке Републике Србије)



изабране на једностраначким изборима (1989) и условима апсолутног политичког монопола Савеза комуниста Србије. Зато поменути избори нису ни могли да подаре легитимитет Скупштини, поготово за доношење Устава. Неспоран став науке уставног права је да је у логици истинске демократије да устав доноси власт која ужива легитимитет. Због тога, иако легално донет, овај Устав од 1990 није био легитиман, па то у суштини, није могао да буде ни правни поредак ни читаво уређење које су се на њему изградиле, иако је вољом властодржаца Устав био у важности а поредак и уређење функционисали.

Међутим, фундаментално питање сваке праве демократије је питање легитимитета власти уопште, а посебно устава, избора, појединих органа и сл. Истинска демократија императивно претпоставља легитимитет оних који су на власти. Још давно је *Jean-Jacque Rousseau* писао да „сила не чини право и ми смо дужни да се покоравмо само легитимној власти“. Ако, пак, не постоји легитимитет, онда прокламовани демократски принципи, права и слободе човека и грађанина, формално устројен демократски механизам власти и др, постају само леп декор на политичкој позорници, тј. политичка позорница постаје фасада иза које се крије власт узурпатора у лицу једне партије, бирократије, диктатора. Због тога је *Georges Vedel* и рекао да илегалност чини оне који управљају узурпаторима. Отуда је лако закључити да је илегалност власти корен ауторитарног режима било које врсте, а и оног који има привид демократије. Због свега тога и јесте кључно питање демократизације једног режима успостављање стварног легитимитета власти (скупштине, устава и сл.). *Maurice Duverger* је просто рекао да се ради о налажењу „логичког оправдања поковању власти.“

Сама чињеница да је Устав Србије од 1990 био нелегалан спречила је сваку могућност да он створи шансу за демократизацију посткомунистичке Србије. Шта више донет од стране једностраначке Скупштине, овај Устав је био израз интереса партије на власти, а то је, пре свега, био интерес да се

